

Voorwaardelijk opzet van HIV-besmette

Een aanmerkelijke kans? (2)

De Rechtbank Leeuwarden gaf in maart een wel erg ruime interpretatie van het begrip voorwaardelijk opzet. De Rechtbank Arnhem deed dat in een vergelijkbare zaak heel anders: geen voorwaardelijk opzet en dus geen poging tot doodslag van de man die wist van zijn HIV-besmetting en die onveilige seks had.

mr. J. Boksem
advocaat te Leeuwarden

In het *Advocatenblad* van 6 april jl.¹ heb ik aandacht gevraagd voor een opmerkelijke uitspraak van de Rechtbank Leeuwarden.² In die zaak stond de vraag centraal of een met HIV besmette man – die van zijn besmetting op de hoogte was, maar desondanks onveilige seks had gehad met minderjarige jongens – veroordeeld kon worden voor poging tot doodslag. De Leeuwarder rechtbank kwam tot een veroordeling en gaf daarbij een nieuwe definitie van het voorwaardelijk opzet. Voor de rechtbank was de omstandigheid dat de verdachte zich bewust moet zijn (is) geweest van de omstandigheid dat zijn handelen de maatschappelijk ontoelaatbare kans op het intreden van de dood in het leven riep, doorslaggevend.

Onlangs heeft de Rechtbank Arnhem zich in een vergelijkbare zaak over dezelfde vraag gebogen. Ook hier had de verdachte – die wist dat hij was geïnfecteerd met het HIV-virus – onveilige seks gehad met zijn slachtoffer. De rechtbank overwoog het volgende:

‘Wat betreft feit 2 overweegt de rechtbank als volgt. Zij acht bewezen dat verdachte met de benadeelde partij 1 de in de tenlastelegging gestelde seksuele handelingen heeft verricht terwijl verdachte wist dat hij was geïnfecteerd met het HIV-virus.

De volgende vraag is of deze handelingen, zoals gesteld in de tenlastelegging, zijn verricht ter uitvoering van het voornemen en het misdrijf om de benadeelde partij 1 van het leven te beroven, althans zwaar lichamelijk letsel toe te brengen.

In een strafzaak ter zake van eenzelfde soort handelingen, gediend hebbende bij de rechtbank te Leeuwarden op 15 april 2001, zijn brieven overgelegd van prof. dr. S.A. Danner, werkzaam in het VU-ziekenhuis, over de grootte van de kans op besmetting met het HIV-virus bij een seksueel contact. Hoewel deze brieven zich niet bij de processtukken van deze zaak

bevinden, zijn door de raadsman deze cijfers genoemd en zijn ze op het onderzoek ter terechtzitting aan de orde geweest (...). Uit deze brieven blijkt dat de statistische kans op besmetting met het HIV-virus varieert van 1 op 250 en 1 op tot 10.0000 per seksueel contact terwijl vervolgens de kans dat zich vervolgens bij de slachtoffers de ziekte aids zal ontwikkelen wordt geschat tussen de tien en tachtig procent.

Verdachte heeft een, maatschappelijk gezien, onaanvaardbaar risico genomen. Gelet op de huidige kennis van de medische wetenschap kan echter niet met zekerheid worden gesteld dat – ook al zou het slachtoffer een HIV-besmetting oplopen als gevolg van het seksueel contact met verdachte – het slachtoffer aan de ziekte aids zal overlijden.

De rechtbank is van oordeel dat de kans dat het slachtoffer als gevolg van het seksueel contact met verdachte wordt besmet met het HIV-virus, vervolgens aids krijgt en als gevolg daarvan komt te overlijden weliswaar aanwezig is, maar dat deze kans niet zodanig groot is dat deze is aan te merken als een aanmerkelijke kans in de zin van voorwaardelijk opzet.

De rechtbank is op grond hiervan dan ook van oordeel dat de verrichte handelingen niet zijn aan te merken als een poging tot doodslag.³

Traditionele benadering

In beide uitspraken werd een normatief oordeel gegeven over het handelen van de verdachte. De rechtbank Leeuwarden sprak van een ‘maatschappelijk gezien (volstrekt) ontoelaatbaar’ handelen. De Arnhemse rechtbank oordeelde dat de verdachte een ‘maatschappelijk gezien, onaanvaardbaar risico’ heeft genomen. Hoewel de gekozen terminologie enigszins verschilt, zal de mate van afkeuring van het door de verdachte vertoonde gedrag niet wezenlijk anders geweest zijn.

Wat wel wezenlijk anders is, is het antwoord op de vraag of het opzet bewezen kan worden. Voor de Leeuwarder rechtbank ligt het (voorwaardelijk) opzet in het bewust maatschappelijk ontoelaatbare handelen besloten. Voor de Arnhemse rechters is nog steeds de 'aanmerkelijke kans' doorslaggevend. Dit verschil in benadering heeft ertoe geleid dat de ene verdachte werd veroordeeld en de andere verdachte (in een vrijwel identiek geval) werd vrijgesproken.

In mijn vorige bijdrage heb ik argumenten gegeven die pleiten voor een 'traditionele benadering' van het voorwaardelijk

(op een wezenlijk punt) baseert op brieven van een deskundige die in de Leeuwarder zaak zijn overgelegd. Men krijgt de indruk dat de rechtbank is afgegaan op 'tweedehands' informatie. De brieven zelf zijn niet aan het dossier toegevoegd en het is zelfs de vraag of de rechters de brieven onder ogen hebben gehad. Toch zijn de cijfers die in de brieven worden genoemd van doorslaggevende betekenis geweest voor het antwoord op de vraag of er sprake was van een aanmerkelijke kans. De cijfers worden min of meer als feiten van algemene bekendheid gepresenteerd. Daarin schuilt een zeker

Noten

- 1 J. Boksem, 'Een aanmerkelijke kans? Voorwaardelijk opzet van HIV-besmette', *Advocatenblad* 2001-7, pp. 251-253.
- 2 Rechtbank Leeuwarden 1 maart 2001, parketnummer 17/080228-00 (ELRO-nr. AB0355).
- 3 Rechtbank Arnhem 24 april 2001, parketnummer 05/090285-00 (ELRO-nr. AB1374).

Door de verschillende opvattingen werd de een veroordeeld en de ander, in een vrijwel identieke zaak, vrijgesproken

opzet. Van voorwaardelijk opzet is sprake wanneer komt vast te staan dat de verdachte zich 'welbewust heeft blootgesteld aan de aanmerkelijke kans' op het gevolg. De Rechtbank Arnhem heeft ook voor deze 'traditionele benadering' gekozen.

Tweedehands informatie

Wat mij opvalt aan de redenering van de Rechtbank Arnhem is dat zij haar oordeel

gevaar. Het is immers niet denkbeeldig dat de cijfers specifiek voor de Leeuwarder casus golden (jongens die gedwongen werden tot orale seks) en daarom niet zonder meer ook toepasselijk zijn op andere gevallen (bijvoorbeeld coïtus tussen man en vrouw of anaal seksueel verkeer). Het is niet bij voorbaat uitgesloten dat in die andere gevallen de kans op een besmetting met fatale afloop wel aanmerkelijk is. n

(advertentie)

Welke maat past u?

HV&PARTNERS
VOOR JURISTEN, VAST OF INTERIM

www.advocatenwerk.nl TEL 010 - 240 06 05

FIF 33 ROTTERDAM

Rechtspraak- en informatieadvies bv. de advocaat
Voorzien vanuit de bestrijdende die in binnen- en buitenland

• overtuigingsadvies	• overtrekken concurrentievervalsing
• dienstverlening	• handelsrechtelijke
• fiscale	• privaatrechtelijke

Telefoon: 010 - 477 33 22 E-mail: adv@fif33-rotterdam.nl
 Fax: 010 - 477 08 30 Internet: www.fif33-rotterdam.nl

Vraag ons tevens naar voor ons tevens ook aan de kosten

Bij de advocaat Metten en/of aan 206, 3 201 H&R Rotterdam
 Copyright © 2001 FIF 33 Rotterdam